

filia w Białej Podlaskiej

Recenzja

Rozprawy doktorskiej Pani Magister Hanny Żółtowskiej nt.: „Sprawność fizyczna i styl życia zachodniopomorskich gimnazjalistów i licealistów w świetle realizacji programu edukacyjnego”

1. Uzasadnienie wyboru problemu badawczego i celu badań

Trwająca od lat dyskusja nad koncepcją i realizacją programu edukacyjnego realizowanego w polskich szkołach wzbogaca się dzisiaj o badania i rozważania płynące z obszaru zachodniopomorskiego środowiska znawców problematyki wychowania fizycznego. Pani Magister Hanna Żółtowska – autorka recenzowanej rozprawy doktorskiej podejmuje ten społecznie ważny i interesujący problem. Kieruje uwagę czytelnika rozprawy na obszar programu wychowania fizycznego gimnazjalistów i licealistów, ich edukacji zdrowotnej. Traktowanie zdrowia jako wartości, stawia przed wychowaniem fizycznym ważne zadanie ukształtowania w wychowankach troski o własne zdrowie, rozwój i sprawność. Zatem celem badań czyni Autorka „poznanie poziomu sprawności fizycznej oraz stylu życia badanych zachodniopomorskich gimnazjalistów i licealistów oraz zmian, jakie się dokonały pod wpływem realizacji programu edukacyjnego.” Tak sformułowany cel badań wydaje się trafnie wyrażony. „Celem praktycznym” realizowanego programu badawczego powinno być zwiększenie uczestnictwa młodzieży w różnych formach aktywności oraz wprowadzenie mody na zdrowy styl życia przez podniesienie poziomu wiedzy o zdrowiu.

2. Układ pracy

Przyjęty przez Autorkę układ pracy mieści się w standardach stosowanych w tego rodzaju opracowaniach. Kolejne rozdziały i podrozdziały tworzą całość. Problematyka rozprawy została ujęta w czterech głównych rozdziałach, podzielonych na podrozdziały. Rozprawa zawiera wykaz piśmiennictwa /167 pozycji, w tym 24 obcojęzycznych/. Jego dobór nie budzi istotnych zastrzeżeń. Przyjęty przez Autorkę układ i podział treści jest spójny i przejrzysty. Treść recenzowanej rozprawy mieści się na 183 stronach. Jej uzupełnienie stanowią – 10 załączników, 19 tabel, 94 wykresy. Można zatem uznać, że układ pracy i jego formalna strona nie budzą zastrzeżeń.

3. Założenia metodologiczne rozprawy

Założenia metodologiczne rozprawy, po dokonanych przez Autorkę korektach wydają się zasługiwać na aprobatę. Pani Mgr Hanna Żółtowska zastosowała strukturę rozdziału metodologicznego zgodną z ładem metodologicznym przyjętym w humanistycznych naukach o kulturze fizycznej. Doktorantka jasno i zgodnie z tematem pracy wyraża cel badań. Formułuje też cel praktyczny, którym powinno być ...”wprowadzenie mody na zdrowy styl życia”. Zainteresowanie recenzenta wzbudza szczególnie ów trudno definiowalny proces kształtowania mody – kto i jak miałby to czynić.

W dalszej części rozdziału metodologicznego Doktorantka prezentuje trzy pytania badawcze tzw. istotnościowe i pięć pytań badawczych zależnościowych oraz dwie hipotezy badawcze /str.24/.

Odpowiedzi na te pytania i weryfikacje hipotez znajdujemy na str.146 wyrażoną w czterech wnioskach, przy czym pierwszy wniosek ma charakter hipotezy.

Czuję pewien niedosyt prezentowanego wnioskowania mimo bardzo obszernego materiału badawczego, który umożliwia Autorce pełne odpowiedzi na pytania badawcze.

Na kolejnych stronach tego rozdziału znajdujemy omówienie zmiennych i ich operacjonalizacji, metody badań, techniki badawcze i narzędzia badawcze. Uważam, że Autorka powinna doprecyzować co

nazywa metodą badań i jakie techniki były metodzie tej przyporządkowane. Jeżeli obserwacja była „wszechstronną techniką”, to dlaczego w aneksie nie znajdujemy żadnego arkusza obserwacji.

Na str.26 rozdziału metodologicznego Autorka informuje o organizacji i przebiegu badań, w której oświadcza, że „ w pierwszym etapie badania polegały na diagnozie poszczególnych grup dokonanej w oparciu o wybrane techniki badawcze: - sondaż diagnostyczny, - pomiar poziomu sprawności fizycznej, - pomiary antropometryczne.” W związku z tym nasuwa się pytanie dlaczego o stosowaniu sondażu diagnostycznego Autorka informuje czytelnika pracy nie w części 2.4.- Metody badań, lecz w podrozdziale 2.5.- Organizacja i przebieg badań.

Przedmiotem badań rozprawy są uczniowie – licealiści i gimnazjaliści, ich sprawność fizyczna i styl życia, zatem odpowiednią procedurą badawczą dla tego przedsięwzięcia empirycznego powinna być ścieżka metodologiczna stosowana w badaniach pedagogicznych, definiująca m.innymi metody badań i techniki badań. Autorka rozprawy wydaje się tą drogą podążać, lecz niejasny opis metod badań prowadzi mnie do wątpliwości czy Doktorantka dobrze pojmuje istotę różnicy między metodą i techniką badawczą w naukach pedagogicznych i naukach o kulturze fizycznej. Bardzo proszę o wyjaśnienie stanowiska Doktorantki w tej sprawie.

Niewątpliwie mocną stroną recenzowanej pracy doktorskiej jest bogaty materiał badawczy. Badaniom poddano 1799 uczniów szkół gimnazjalnych i licealnych w województwie zachodniopomorskim – w Szczecinie, Koszalinie, Drawsku, Goleniowie, Gryficach, Pyrzycach, Resku i Wałczu. Przebadano styl życia uczniów, sprawność fizyczną, dokonano pomiarów antropometrycznych, zebrany materiał badawczy poddano statystycznej analizie.

4. Podsumowanie, dyskusja i wnioski

Z pewnością na obraz wyników badań wpływ ma konstrukcja metodologiczna rozprawy, wiedza i umiejętności Autorki. W rozdziale czwartym rozprawy „Podsumowanie, dyskusja i wnioski” wykonanym na ogół poprawnie na uwagę zasługuje propozycja rozwiązań praktycznych i modułu edukacji zdrowotnej. Podstawą dyskusji i wniosków są wyniki badań / str.29-125/ zawierające analizę rozwoju fizycznego i sprawności

fizycznej, stylu życia badanych, aktywności fizycznej w czasie wolnym oraz nawyków żywieniowych. Rozdział ten stanowi najważniejszą, główną część rozprawy i zasługuje na aprobatę. Uwagę zwraca wprowadzenie dyskusji, która świadczy o dojrzałości badacza i dystansie do własnych dokonań. Autorka prezentuje na kanwie analizy materiału badawczego i dyskusji – wnioski. Jak wcześniej wspomniałem, należałoby je przeanalizować i sformułować tak, aby były w pełni kompletną, merytoryczną klamrą łączącą precyzyjnie pytania badawcze /8 pytań/ z finalnymi wnioskami / 4 wnioski/.

Całą rozprawę, mimo uwag krytycznych, uznaję za opracowanie potrzebne, rozszerzające stan wiedzy o wychowaniu fizycznym, stylu życia, nawykach żywieniowych gimnazjalistów i licealistów w województwie zachodniopomorskim na tle realizacji programu edukacyjnego. W moim przekonaniu spełnia ona wymagania określone w Ustawie o Szkolnictwie Wyższym i Stopniach Naukowych, wnoszę zatem o jej przyjęcie i dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Andrzej Dąbrowski